

**Ennakkoratkaisupyyntö, jonka Spetsializiran nakazatelen sad (Bulgaria) on esittänyt 18.11.2015 –
Rikosoikeudenkäynti Nikolay Kolevia, Milko Hristovia ja Stefan Kostadinovia vastaan**

(Asia C-612/15)

(2016/C 048/22)

Oikeudenkäyntikieli: bulgaria

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin

Spetsializiran nakazatelen sad

Rikosoikeudenkäynnin asianosaiset pääasiassa

Nikolay Kolev, Milko Hristov ja Stefan Kostadinov

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Täyttääkö kansallinen laki velvoitteen, jonka mukaan jäsenvaltion on saatettava tullivirkamiehet tehokkaasti syytteesen rikoksista, kun tullivirkamiehiä vastaan käynnistetty rikosoikeudellinen menettely, jossa heitä syytetään osallistumisesta järjestäytyneeseen rikollisryhmään korruption rikosten tekemiseksi virkatehtävien yhteydessä (lahjusten vastaanottaminen tullitarkastuksen toteuttamatta jättämiseksi) sekä konkreettisista lahjuksista ja [kätkennästä eli tässä] vastaanotettujen lahjusrahojen salaamisesta, lopetetaan kyseisen lain nojalla jäljempänä esitetyin edellytyksin, ilman että tuomioistuin on tutkinut asiassa esitettyjä syytteitä: a) rikosepäilyn ilmoittamisesta on kulunut kaksi vuotta; b) rikoksesta epäilty on hakenut rikostutkinnan päättämistä; c) tuomioistuin on asettanut syyttäjälle kolmen kuukauden määräajan rikostutkinnan päättämiseksi; d) syyttäjä on mainitun määräajan kuluessa "rikkonut olennaisia menettelyvaatimuksia" (täydennettyä teonkuvausta ei ole annettu asianmukaisesti tiedoksi, asiaan liittyvään tutkinta-aineistoon ei ole annettu mahdollisuutta tutustua ja on esitetty ristiriitainen syytekirjelmä); e) tuomioistuin on asettanut syyttäjälle uuden yhden kuukauden määräajan näiden "olennaisia menettelyvaatimuksia koskevien rikkomusten" korjaamiseksi; [f)] syyttäjä ei ole korjannut näitä "olennaisia menettelyvaatimuksia koskevia rikkomuksia" asetetun määräajan kuluessa – jolloin ensimmäisen kolmen kuukauden määräajan kuluessa tehtyjen rikkomusten ja uuden yhden kuukauden määräajan kuluessa tapahtuneen rikkomusten korjaamatta jättämisen voidaan katsoa johtuvan sekä syyttäjistä (syytekirjelmän ristiriitaisuuksien korjaamatta jättäminen; varsinaisten toimenpiteiden toteuttamatta jättäminen valtaosin määräaikaisten rajoissa) että puolustuksesta (puolustus on rikkonut velvollisuutta edistää syytteen tiedoksiantoa ja oikeutta tutustua asiaan liittyvään tutkinta-aineistoon vetoamalla syytetyn sairaalahoitoon; asianajajien muut väitetyt ammatilliset velvoitteet); [g)] syytetylle on muodostunut subjektiivinen oikeus rikosoikeudellisen menettelyn lopettamiseen, koska "olennaisia menettelyvaatimuksia koskevia rikkomuksia" ei ole korjattu sitä varten asetetussa määräajassa?
 - 2) Jos kysymykseen vastataan kieltävästi, mitä osaa edellä mainitusta oikeudellisesta järjestelmästä kansallisen tuomioistuimen olisi jätettävä soveltamatta unionin oikeuden tehokkaan soveltamisen varmistamiseksi: 2.1 rikosoikeudellisen menettelyn lopettaminen yhden kuukauden määräajan umpeuduttua, 2.2 edellä mainittujen puutteiden luokitteleminen "olennaisia menettelyvaatimuksia koskeviksi rikkomuksiksi" tai 2.3 edellä esitetyn [g kohdan mukaisesti] muodostuneen subjektiivisen oikeuden suojaaminen – jos rikkomus voidaan korjata tehokkaasti tuomioistuinmenettelyssä?
- 2.1. Onko päätös olla soveltamatta kansallista lainsäädäntöä, joka edellyttää rikosoikeudellisen menettelyn lopettamista, sidoksissa siihen, että
- A) syyttäjälle asetetaan "olennaisia menettelyvaatimuksia koskevan rikkomuksen" korjaamiseksi uusi määräaika, joka vastaa täsmälleen aikaa, jonka syyttäjä oli siihen objektiivisesti kykenemätön puolustuksesta johtuvien esteiden vuoksi;
 - B) tuomioistuin toteaa tapauksessa A, että kyseiset esteet ovat aiheutuneet "oikeuden väärinkäytön" vuoksi;

- C) jos kohtaan A vastataan kieltävästi, tuomioistuin toteaa, että kansallinen oikeus antaa riittävät takeet rikostutkinnan päättämiseksi asianmukaisessa määräajassa?

2.2. Onko päätös olla soveltamatta kansallisessa oikeudessa vahvistettua edellä mainittujen puutteiden luokitusta "olennaisia menettelyvaatimuksia koskevaksi rikkomukseksi" unionin oikeuden mukainen, tarkemmin sanottuna:

- A) Olisiko direktiivin 2012/13/EU ⁽¹⁾ 6 artiklan 3 kohdassa vahvistettu puolustuksen oikeus saada syytteestä yksityiskohtaista tietoa taattu riittävästi,

-1) jos nämä tiedot saadaan sen jälkeen kun syytekirjelmä on tosiasiallisesti toimitettu tuomioistuimeen mutta ennen kuin tuomioistuin on tutkinut sen, ja kun aikaisempaan ajankohtana, kun syytekirjelmää ei vielä ollut toimitettu tuomioistuimeen, puolustukselle oli toimitettu kaikki tiedot rikosepäilyn olennaisista seikoista (koskee syytetty Hristovia);

-2) jos 2.2 kohdan A alakohdan 1 alakohtaan vastataan myöntävästi – jos nämä tiedot toimitetaan sen jälkeen kun syytekirjelmä on tosiasiallisesti toimitettu tuomioistuimeen mutta ennen kuin tuomioistuin on tutkinut sen, ja jos puolustus on saanut aiemmassa vaiheessa osittaista tietoa rikosepäilyn olennaisista seikoista, kun syytekirjelmää ei vielä ollut toimitettu tuomioistuimeen, missä yhteydessä vain osittaisten tietojen toimittaminen on johtunut puolustukseen liittyvistä esteistä (koskee syytettyjä Kolev ja Kostadinov);

-3) jos tällaisissa tiedoissa on ristiriitaisuuksia laajisuusvaatimusten konkreettisen ilmaisun osalta (teonkuvauksessa väitetään yhtäältä, että joku toinen syytetyistä olisi nimenomaisesti vaatinut lahjuksia ja että syytetty Hristov puolestaan osoitti tyytymättömyytään kasvoneleihin, kun tullitarkastuksen kohteena ollut henkilö oli tarjonnut liian vähän rahaa, ja toisaalta teonkuvauksessa väitetään, että syytetty Hristov oli vaatinut lahjuksia sanallisesti ja konkreettisesti)?

- B) Olisiko direktiivin 2012/13/EU 7 artiklan 3 kohdassa vahvistettu oikeus saada tutustua aineistoon "viimeistään silloin, kun syytteen tosiseikat saatetaan tuomioistuimen arvioitaviksi" taattu riittävästi pääasian oikeudenkäynnissä, kun puolustukselle annettiin oikeus tutustua asiaan liittyvän aineiston olennaisiin osiin aiempaan ajankohtana ja sille annettiin myös mahdollisuus tutustua asiakirjoihin, mutta se ei käyttänyt tätä mahdollisuutta ilmaantuneiden esteiden (sairastuminen, ammatilliset velvoitteet) vuoksi ja siksi, että kansallisessa oikeudessa edellytetään, että kutsu tutustua asiakirjoihin esitetään vähintään kolme päivää aikaisemmin? Onko esteiden poistumisen ja vähintään kolmen päivän määräajan vuoksi myönnettävä toinen tutustumismahdollisuus? Onko tutkittava, ovatko mainitut esteet olleet objektiivisesti olemassa vai ovatko ne oikeuden väärinkäyttöä?

- C) Onko direktiivin 2012/13/EU 6 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklan 3 kohdassa säädetyllä oikeudellisella vaatimuksella ["viimeistään sen jälkeen, kun syytteen tosiseikat on saatettu tuomioistuimen arvioitaviksi" tai] "viimeistään silloin, kun syytteen tosiseikat saatetaan tuomioistuimen arvioitaviksi" sama merkitys molemmissa säännöksissä? Mikä merkitys on tällä vaatimuksella – ennen kuin syytekirjelmä on tosiasiallisesti saatettu tuomioistuimen tutkittavaksi tai viimeistään silloin, kun se saatetaan tuomioistuimen tutkittavaksi tai sen jälkeen kun se on saatettu tuomioistuimen tutkittavaksi mutta ennen kuin tuomioistuin on ryhtynyt toimenpiteisiin syytekirjelmän tutkimiseksi?

- D) Onko lakisääteisellä vaatimuksella, jonka mukaan puolustukselle on annettava tietoja rikosepäilystä tai syytteestä ja oikeus tutustua asiaa koskevaan aineistoon, jotta direktiivin 2012/13/EU 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 2 ja 3 kohdan mukainen "puolustautumisoikeuden tehokas käyttö" ja "menettelyn oikeudenmukaisuus" voidaan taata, sama merkitys molemmissa säännöksissä? Täytyisikö tämä vaatimus,

-1) jos yksityiskohtaiset tiedot syyteestä on toimitettu puolustukselle sen jälkeen kun syytekirjelmä on toimitettu tuomioistuimeen mutta ennen kuin tuomioistuin on ryhtynyt toimiin sen tutkimiseksi ja jos puolustukselle on annettu riittävä määräaika valmistelevia toimia varten? Syytettä koskevat epätäydelliset ja osittaiset tiedot annettiin käyttöön aikaisempaan ajankohtana.

-2) jos puolustus saisi tutustua kaikkiin asiakirjoihin sen jälkeen kun syytekirjelmä on toimitettu tuomioistuimeen mutta ennen kuin sen tutkimiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin ja jos puolustukselle annettaisiin riittävä määräaika valmistelevia toimia varten? Puolustus sai aikaisemmassa vaiheessa mahdollisuuden tutustua valtaosaan asiaan liittyvästä aineistosta.

-3) jos tuomioistuin ryhtyisi toimenpiteisiin taatakseen, että puolustuksen kaikilla huomautuksilla, jotka tämä antaa saatuaan yksityiskohtaiset tiedot syytekirjelmästä ja asiaan liittyvästä aineistosta, on sama vaikutus kuin niillä olisi ollut, jos ne olisi esitetty syyttäjälle ennen kuin syytekirjelmä toimitettiin tuomioistuimeen?

E) Taataanko direktiivin 2012/13/EU 6 artiklan 1 ja 4 kohdan mukainen "menettelyn oikeudenmukaisuus" ja 6 artiklan 1 kohdan mukainen "puolustautumisoikeuden tehokas käyttö", jos tuomioistuin päättää käynnistää tuomioistuinmenettelyn lopullisesta syyteestä, joka sisältää lahjusvaatimuksen ilmaisuun liittyviä ristiriitaisuuksia, mutta jos tuomioistuin antaa myöhemmin syyttäjälle mahdollisuuden korjata ristiriitaisuudet ja mahdollistaa sen, että asianosaiset voivat käyttää täysimääräisesti niitä oikeuksia, jotka heillä olisi ollut, jos toimitettu syytekirjelmä ei olisi sisältänyt tällaisia ristiriitaisuuksia?

F) Onko Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/48/EU ⁽²⁾ 3 artiklan 1 kohdassa vahvistettu oikeus käyttää avustajaa taattu riittävästi, jos rikostutkinnan aikana asianajajalle annetaan mahdollisuus olla läsnä saatukseen tietoa rikosepäilystä tai väliaikaisesta syyteestä ja voidakseen tutustua perusteellisesti kaikkeen asiaan liittyvään aineistoon mutta jos hän jätti tulematta paikalle ammatillisten velvoitteidensa vuoksi ja siksi, että kansallisessa oikeudessa säädetään vähintään kolmen päivän määräajasta asianosaisen kuulemiseksi? Onko tällaisten velvoitteiden poistumisen jälkeen annettava uusi vähintään kolmen päivän määräaika? Onko tarkistettava, onko [poissaolon] syy perusteltu tai onko kyse oikeuden väärinkäytöstä?

G) Olisiko direktiivin 2013/48/EU 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetun, avustajan käyttämistä rikostutkinnassa koskevan oikeuden rikkomisella vaikutusta puolustautumisoikeuksien tosiasialliselle ja tehokkaalle käytölle, kun tuomioistuin syytekirjelmän saatuaan antaa asianajajalle oikeuden tutustua kaikilta osin lopulliseen ja yksityiskohtaiseen syytekirjelmään sekä kaikkeen asiaan liittyvään aineistoon ja lopuksi ryhtyy toimenpiteisiin taatakseen, että kaikilla huomautuksilla, jotka asianajaja on yksityiskohtaiseen syyteeseen ja kaikkeen asiaan liittyvään aineistoon tutustuttuaan esittänyt, on sama kuin olisi ollut niillä huomautuksilla, jotka hän olisi esittänyt syyttäjälle ennen syytekirjelmän toimittamista tuomioistuimeen?

2.3. Onko syytetyn eduksi muodostunut subjektiivinen oikeus rikosoikeudellisen menettelyn lopettamiseen (edellä esitetyin edellytyksin) unionin oikeuden mukainen, vaikka on mahdollista, että syyttäjän korjaamatta jättämä "olennaisia menettelyvaatimuksia koskeva rikkomus" voitaisiin korjata kaikilta osin tuomioistuimen tuomioistuinmenettelyssä toteuttamalla toimenpiteillä, jolloin syytetyn oikeudellinen tilanne olisi lopulta sama kuin se, joka syytetyllä olisi ollut, jos rikkomus olisi korjattu oikea-aikaisesti?

3) Voidaanko soveltaa suotuisampia kansallisia säännöksiä, jotka koskevat asian käsittelyä kohtuullisessa ajassa, oikeutta tietojen saamiseen sekä oikeutta käyttää avustajaa, jos ne yhdessä muiden olosuhteiden kanssa (1 kohdassa esitetyssä menettelyssä) johtaisivat rikosoikeudellisen menettelyn lopettamiseen?

- 4) Onko direktiivin 2013/48/EU 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kansallinen tuomioistuin voi sen nojalla sulkea pois tuomioistuinmenettelystä asianajajan, joka on edustanut kahta syytettyä, joista toinen on antanut lausunnon tosiseikoista, joilla on vaikutusta toisen syytetyn etuihin, kun tämä itse ei ole antanut asiasta lausuntoa?

Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, takaisiko tuomioistuin oikeuden käyttää avustajaa mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos se – sallittuaan ensin asianajajan, joka edustaa samanaikaisesti kahta syytettyä, joiden edut ovat keskenään ristiriidassa, osallistua tuomioistuinmenettelyyn – nimeäisi molemmille syytetyille uuden, eri oikeusavustajan?

- ⁽¹⁾ Tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä 22.5.2012 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU (EYVL L 142, s. 1).
- ⁽²⁾ Oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskeissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin 22.10.2013 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU (EUVL L 294, s. 1).

Ennakkoratkaisupyyntö, jonka Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Alcobendas (Espanja) on esittänyt 20.11.2015 – Ibercaja Banco S.A.U. v. José Cortés González

(Asia C-613/15)

(2016/C 048/23)

Oikeudenkäyntikieli: espanja

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin

Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Alcobendas

Pääasian asianosaiset

Kantaja: Ibercaja Banco S.A.U.

Vastaaja: José Cortés González

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Ovatko 5.4.1993 annetun direktiivin 93/13/ETY ⁽¹⁾ 3 artiklan 1 kohta, 4 artiklan 1 kohta, 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta esteenä Espanjan kiinnityksistä annetun lain 114 §:n kaltaiselle kansalliselle oikeussäännölle, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin voi viivästyskorkoa koskevan sopimusehdon kohtuuttomuuden arvioimiseksi tutkia yksinomaan, onko sopimuksen mukainen korko yli kolminkertainen lailliseen korkoon verrattuna, eikä voi ottaa huomioon muita olosuhteita?
- 2) Ovatko 5.4.1993 annetun direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 1 kohta, 4 artiklan 1 kohta, 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta esteenä Espanjan siviiliprosessilain 693 §:n kaltaiselle kansalliselle oikeussäännölle, jossa annetaan mahdollisuus vaatia lainan koko määrän ennen aikaista takaisinmaksua, jos kolme kuukausierää on jäänyt maksamatta, ottamatta huomioon muita tekijöitä, kuten laina-aikaa tai lainan määrää taikka muita asiaan liittyviä olennaisia perusteita, ja jonka mukaan ennenaikaisen eräännyttämisen vaikutusten välttämisen mahdollisuus riippuu velkojan tahdosta, ellei lainan vakuudeksi ole kiinnitetty lainanottajan vakituinen asunto?
- 3) Onko lain 1/2013 neljäs siirtymäsäännös tuomiosta Cofidis ⁽²⁾ ilmenevän oikeuskäytännön vastainen?

⁽¹⁾ Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29).

⁽²⁾ Asia C-473/00, EU:C:2002:705.